

Identiteitsroof

Door omstandigheden die er hier niet toe doen, was ik te lang niet meer in Zwitserland geweest. De afgelopen zomer kwam het er dan toch van. Hoewel het nog bijna fout ging: de Nederlandse trein had in alle vroegte al dusdanige vertraging subiet de mist in gingen. Maar uiteindelijk arriveerden we toch in het land van de Alpenbewoners, die de treinen altijd wel op tijd doen rijden. Heerlijk vakantieland, dat je de ouderwetse sensatie nog laat proeven van vreemd geld pinnen uit de automaat en dan weken later thuis maar zien hoeveel van de eigen muntsoort van je bankrekening is afgeschreven.

De herinneringen aan weleer blijken nog te kloppen. De sneeuw is er witter dan bij ons, het gras groener en de blauwtjes zijn er blauwer. Terwijl de Murmeltiere opgewekt heen en weer huppen op dezelfde plekken waar ik ze jaren eerder ook zag, verbaas ik me er over dat de Zwitserse vlinders zulke kranige diertjes zijn. Zelfs tijdens regenbuien fladderen talloze onverschrokken dambordjes, *Erebia*'s en blauwtjes voorbij. Voor het minder geoefende oog is er een verwarrend veelheid aan soorten dat rondvliegt. Gelukkig is een deel van de vlindersoorten klaarblijkelijk zelf ook van mening dat overdaad schaadt, en hebben zij hun leefgebieden opgedeeld: "Als jij nou wat hoger gaat zitten, blijf ik wat lager, afgesproken?" en "Als ik dit dal voor mijn rekening neem, ga jij dan een eindje verderop je kunsten vertonen?" Daardoor biedt vaak een blik op de verspreidingskaartjes voldoende uitsluitsel over de naam van de soort in kwestie, bijvoorbeeld om uit te maken of we oog in oog staan met een Zwitserse glanserebia (*Erebia tyndarus*) of met de gewone glanserebia (*Erebia cassioides*), twee op het oog identieke soorten. Het genus *Erebia* telt meer dergelijke elkaar uitsluitende tweelingsoorten en ook bij blauwtjes komen deze voor. Dit fenomeen vereenvoudigt



het determineren en scheelt een hoop gedoe, zoals vangnet en stikpotje meeslepen, een verzwikte enkel oplopen op een berghellinkje en gefrunk aan geslachtsorgaantjes. Goed koekeloeren met de verrekijker volstaat. Ondertussen blijft er bij de dagvlinders en ook bij de vele verwanten van onze sint-jansvlinders – bij trosjes hangen de verschillende 'bloeddrupjes' aan de bloemhoofdjes – nog genoeg te puzzelen over en is de Zwitserse soortenrijkdom soms om hoorndol van te worden. Toch kan je je afvragen of ook bij de Zwitsers de biodiversiteit niet onder druk staat. Her en der valt op dat in de loop van enkele jaren kruidenrijke klavergraslanden en akkertjes zijn verdwenen en monotoner ogen: het gebruik van kunstmest rukt duidelijk op. Zelfs verschijnt hier en daar maïs op hoger

gelegen akkertjes.

Over sint-jansvlinders gesproken: pas onlangs kwam mij een al ouder maar daardoor niet minder tragisch overlijdensbericht ter ore. Terwijl ik nog in de veronderstelling verkeerde dat mijn woonplaats zich er op mag beroemen dat hier – bij het Limmer Die – zo'n zeventig jaar geleden het type-exemplaar van de ondersoort *limmenica* van *Zygaena filipendulae* is gevangen, blijkt nu het hele beest niet meer te bestaan! Een onherstelbare slag voor de biodiversiteit die niet is toegebracht door oprukkende bebouwing of landbouw, maar door biologen die vonden dat hier geen sprake is van een bijzondere ondersoort. Het goede bericht is overigens dat het vlindertje het in deze contreien nog prima doet, geen enkele weet hebbend van die bijzondere vorm van identiteitsroof. ●

Tekst:

René Marcelis

Tekening:

Peter Wetzels